

سپهر

رقم جدید گندم نان

مناسب کشت در اقلیم معتدل کشور

مجری/مجریان مسئول: فرشاد بختیار و گودرز نجفیان

محققان همکار: منوچهر خدارحمی، غلامحسین احمدی، رضا نیکوسرشت، امیر کیوان کفاشی، احمد جعفرنژاد، فضل الله حسنی، شکوفه ساریخانی خرمی، داوود امین آزر، عزت اله نباتی، مسعود قدسی، احمد رضا نیکزاد، جواد حسن پور، فرزاد افشاری، علی ملیحی پور، سید طه دادرزائی، علی ناظری، کمال شهبازی، صفرعلی صفوی، رحیم هوشیار، مهرداد چایی چی، عزت اله نباتی، عبدالکریم ذاکری، سید نصرت اله طباطبایی فرد، محمدعلی دهقان، شاهپور ابراهیم نژاد، محمود عطا حسینی، محمد ذالوند، حسام الدین مفیدی، محسن یاسایی، احمد احمدپور ملک شاه، علی عمرانی، حسینعلی فلاحی، محمود نصرالهی و داریوش صفایی



خلاصه

مناطق معتدل کشور که شامل بخش‌های وسیعی از استان‌های خراسان، مرکزی، سمنان، تهران، البرز، اصفهان، یزد، فارس، کرمان، کرمانشاه، لرستان و مناطقی از استان‌های ایلام، چهارمحال و بختیاری، زنجان، همدان و سیستان و بلوچستان می‌باشند، از شرایط مستعدی برای زراعت گندم برخوردار بوده و حدود ۷۰۰ هزار هکتار (۲۸ درصد) از سطح زیر کشت گندم آبی را به خود اختصاص می‌دهند. با توجه به استعداد مناطق زراعی این اقلیم در تولید گندم، معرفی ارقام با پتانسیل تولید مطلوب و ارزش نانوایی بالا ضرورت داشته که سعی بر آن است تا در قالب برنامه به نژادی گندم نان برای اقلیم معتدل این هدف مهم حاصل شود.

در سال‌های اخیر به نژادی گندم آبی با معرفی ارقام پر پتانسیل که دارای افزایش راندمان عملکرد در واحد سطح می‌باشند موفقیت‌های چشمگیری داشته است. اما با توجه به متغیر بودن عوامل محیطی و اثر فشار انتخاب بر جوامع عوامل بیماری‌زا در هر زمان ممکن است مقاومت این ارقام شکسته شود و مغلوب بیماری‌ها یا مخاطرات دیگر شوند. برنامه به نژادی گندم آبی در اقلیم معتدل بر اساس رویکرد فوق الذکر در سال ۱۴۰۱ رقم جدید سپهر را معرفی نمود تا به تنوع ارقام موجود در مناطق معتدل اضافه گردد. این رقم دارای پتانسیل عملکرد خوب در شرایط آبیاری بهینه و شرایط کم آبیاری می‌باشد، زمان رسیدگی آن مناسب، دارای مقاومت به خوابیدگی و کیفیت نانوایی خوب و بخصوص مقاومت مطلوب و قابل قبول نسبت به نژادهای بررسی شده بیماری‌های زنگ زرد و قهوه‌ای از صفات برجسته آن می‌باشد.

مقایسه صفات زراعی رقم سپهر با شاهد

صفت	رقم	
	سپهر	رخسان (شاهد)
میانگین عملکرد (کیلو گرم در هکتار)	۸۰۵۸	۷۲۱۸
میانگین ارتفاع بوته	۹۷ سانتیمتر	۱۰۱ سانتیمتر
میانگین تعداد روز تا رسیدن	۲۱۰	۲۰۹
میانگین درصد پروتئین	۱۲/۲	۱۲/۰
واکنش به بیماری زنگ زرد	نیمه مقاوم	نیمه مقاوم

توجیه اقتصادی:

عملکرد رقم جدید سپهر و شاهد رخشان در آزمایش سازگاری به ترتیب ۸۰۵۸ و ۷۲۱۸ کیلوگرم در هکتار بود. به طوری که رقم جدید نسبت به شاهد ۸۴۰ کیلوگرم در هکتار (۱۱/۶۴ درصد) برتری داشت. طبق شیوه نامه توجیه اقتصادی رقم، براساس برتری عملکرد رقم جدید نسبت به شاهد، سطح پیش بینی جایگزینی ۳۰ هزار هکتار و قیمت محصول ارزش حال منافع ناخالص رقم جدید در طول دوره هفت ساله ۱۷۸۰/۱ میلیارد ریال برآورد شده است.